

4. Максимова В.Ф. Організація державного фінансового контролю: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 276 с.
5. Спільний досвід на користь всім: стратегічний план на 2011 – 2016 рр. / Міжнародна організація Вищих контрольних органів (INTOSAI). – 2012. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16739516>.
6. Шевченко Н. Оцінка ефективності державного фінансового в системі фінансових відносин / Н. Шевченко // Науковий вісник. – 2011. – Вип. 7.
7. Шевчук О.А. Ідентифікація сутності державного фінансового контролю / О.А. Шевчук // Економіка розвитку. – № 1 (65). – 2013.

СУЧАСНИЙ СТАН ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Войтенко Олена Олегівна

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

Одним із новітніх засобів платежу революційного значення є електронні гроші. Електронні гроші – один із найперспективніших інноваційних платіжних інструментів. Із появою електронних грошей перед науковцями постало питання про визначення теоретичних засад функціонування новітніх платіжних інструментів у ринковій економіці та оцінці їхнього значення у грошовому обігу країни.

Не дивлячись на те, що електронні гроші є порівняно новим платіжним засобом для України, але розрахунки з їх використанням вже успішно здійснюються багатьма українськими компаніями. Протягом кількох років у нашій країні діють системи розрахунків електронними грошима як на програмній основі, так і на основі карток. Хоча електронні гроші порівняно недавно увійшли в наше життя, розвиток цього ринку здійснюється доволі стрімко. Технічний прогрес не стоїть на місці, і тому це явище постійно розширюється і удосконалюється.

Серед найбільш розповсюджених в Україні систем електронних грошей – системи WebMoney Transfer і «Інтернет. Деньги» [3, с. 269]. В Україні систему WebMoney Transfer представляє «Українське гарантійне агентство» (м. Київ), створене в грудні 2003 року. Відповідно до термінології, прийнятої в країнах ЄС, ця компанія є емітентом електронних грошей, номінованих в українських гривнях, а відповідно до термінології прийнятої в системі WebMoney Transfer, – Гарантом титульних знаків WMU. Систему «Інтернет.Деньги» представляє ТОВ «Інтернет.Деньги» (м. Київ), створене в лютому 2003 року. Призначенням системи «Інтернет.Деньги», як і інших подібних систем, є здійснення розрахунків і переказів електронних грошей у мережі Інтернет. До торгового ряду системи підключено більше 100 інтернет - магазинів, в яких можна сплатити за супутникове та кабельне телебачення, комунальні послуги, придбати в on-line режимі коди доступу до Інтернет, поповнити рахунок мобільного телефону тощо.

Аналізувати та прогнозувати розвиток електронних грошей в Україні складно, оскільки цей засіб платежу сьогодні ще не має правового підґрунтя для свого існування. Якщо емісія електронних грошей на карткових носіях за відсутності в законодавстві належних правових положень регулюється нормами щодо емісії платіжних карток і здійснюється в Україні лише банками, то системи розрахунків електронними грошима програмного типу («Інтернет.Деньги»/ технологія PayCash/, WebMoney Transfer тощо) та небанківські емітенти цих грошей працюють в умовах правової невизначеності. Вони на власний ризик упроваджують сучасні схеми розрахунків, на свій розсуд дбають про захист користувачів та управляють фінансовими й не фінансовими ризиками. У документах міжнародних установ з питань створення та функціонування платіжних систем зазначається, що системи платежів і розрахунків будь-якого рівня та призначення для нормального розвитку мають спиратися на правове підґрунтя [4, с. 186].

Використання електронних грошей від усіх учасників вимагає здійснити початкові інвестиції. Так, споживач має придбати смарт-картку чи програмне забезпечення, підключитися до мережі Інтернет, іноді – здобути додаткові знання та навички, а торговець – придбати спеціальне програмне забезпечення та/або термінал, підключитися до відповідних мереж для забезпечення зв'язку з

емітентом або агентом. Висока вартість таких інвестицій може скоротити число користувачів електронних грошей та торгових точок, які їх прийматимуть.

До труднощів розвитку систем електронних грошей слід також віднести психологічну невідповідність регулюючих органів, низький ступінь їх компетентності та неготовність органів контролю до запобігання можливим порушенням у цій сфері й боротьби з ними.

В нашій країні електронні гроші найчастіше використовуються для поповнення мобільного телефону, оплати послуг Інтернет-провайдерів тощо. Хоча віртуальна готівка досить зручна, вітчизняні Інтернет-магазини віддають перевагу розрахункам готівкою з кур'єром або банківською картою. Слід відмітити, що на введення або виведення з системи віртуальних грошей комісія складає від 1,5% до 10% суми операції, в той час, коли платежі банківською картою проводяться без комісій та виведення коштів є безкоштовним.

Банківські картки вважаються менш безпечними, ніж електронні гаманці. Досвідчений зловмисник із втраченої картки може дуже швидко використати кошти, навіть банк не встигне їх заблокувати. Втрата електронного гаманця майже неможлива, хоч досвідчений хакер може його зламати. Електронний гаманець можна поповнювати платіжною картою, через платіжний термінал або придбавши спеціальний ваучер поповнення.

Еволюційний шлях грошей показав, що вони повинні володіти властивостями, які б робили їх найбільш придатними серед інших благ для використання у якості грошей. В основі властивостей електронних грошей лежать традиційні властивості грошей [1, с. 124]:

- 1) зручність як при їх отриманні, так і при здійсненні розрахунків ними;
- 2) безпека цілісності інформації та захист від її несанкціонованого відтворення;
- 3) анонімність платника та отримувача грошей (хоча ця властивість є дискусійною і може викликати критику з боку правоохоронних органів);
- 4) можливість роботи в режимі онлайн для платника та одержувача коштів;
- 5) портативність (використання електронних грошей не повинне залежати від фізичного місця розташування їх держателів);
- 6) можливість конвертації у законні засоби платежу, емітовані центральним банком;

7) електронні гроші повинні бути захищені від знецінення чи знищення (виведення з обігу). Поки що не існує жодної системи електронних грошей, яка б володіла усіма перерахованими властивостями.

Разом з цим очевидно, що електронні гроші, з'явившись на ринку, вже не здадуть своїх позицій і, долаючи перешкоди, утвердяться на ньому назавжди. Результатом буде лібералізація діяльності чинної банківської системи та розвиток державно-правових умов для діяльності систем електронних грошей [2, с. 4].

Таким чином, інтересам центрального банку і держави в цілому відповідає створення в Україні правової основи для гарантування того, щоб емітенти електронних грошей були надійними, а системи розрахунків електронними грошима – безпечними та ефективними. Важливо також, щоб законодавство гарантувало рівні умови для провайдерів різних видів електронних грошей.

Список використаних джерел:

1. Іконнікова М. В. Електронні гроші в аспекті економічної глобалізації. Ринок електронних грошей України: перспективи, проблеми та шляхи вирішення / М. В. Іконнікова // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2012. – № 4. – С. 123–130.
2. Кочергін Д. А. Електронні гроші та питання грошово-кредитної політики / Д. А. Кочергін // Фінансовий ринок України. — Київ, 2012. — № 10 (108). — С. 3-7.
3. Кравчук І. С. Особливості емісії та обігу електронних грошей в Україні / І. С. Кравчук // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 8. – С. 263–271.
4. Круш П. В. Гроші та кредит : навч. посіб. / П. В. Круш, В. Б. Алексєєв. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 216 с.